

Od Redaktora Naczelnego / From the Editor-in-Chief

Objęcie funkcji redaktora naczelnego *Czasopisma Prawno-Historycznego* traktuję jako zaszczyt, lecz także jako poważne zobowiązanie. Pismo o tak długiej tradycji i wyraźnie ukształtowanej pozycji w środowisku naukowym wymaga szczególnej uważności. Trzeba umieć chronić to, co przez lata stanowiło o jego sile, a zarazem nie tracić z pola widzenia zmian, które zachodzą we współczesnej komunikacji naukowej.

Na wstępie chciałbym serdecznie podziękować dotychczasowemu redaktorowi naczelnemu, Profesorowi Maksymilianowi Stanulewiczowi, za wieloletnią pracę na rzecz *Czasopisma Prawno-Historycznego*. Dbłość o poziom merytoryczny, organizacyjny i wydawniczy pisma, a także troska o zachowanie wysokich standardów publikacyjnych tworzą dorobek, do którego nowa redakcja będzie się odwoływać. Wyrazy wdzięczności kieruję również do sekretarza redakcji, Doktora Piotra Alexandrowicza. Jego praca, często mniej widoczna dla czytelników, miała zasadnicze znaczenie dla sprawnego funkcjonowania czasopisma. Odpowiedzialność, doświadczenie i zaangażowanie obu Panów pozostają ważnym punktem odniesienia dla dalszego rozwoju pisma.

Szczególne miejsce w bieżącym numerze zajmują teksty opublikowane w ramach Sympozjum poświęconego pamięci Profesor Małgorzaty Materniak-Pawłowskiej – niezapomnianej redaktor naczelnej *Czasopisma Prawno-Historycznego*, osoby trwale związanej z jego historią, poziomem naukowym i środowiskiem autorów. Artykuły Marii Zmierczak o sędziach i prawie w debacie XIX- i XX-wiecznych teoretyków oraz filozofów prawa, Przemysława Krzywożyńskiego o obrazie sędziów w historii i kulturze w świetle dzieł operowych końca XVIII i XIX wieku, a także Piotra Fiedorczyka o powstaniu sądów apelacyjnych w 1990 r. na przykładzie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku tworzą wyraźnie wyodrębniony blok problemowy obecnego zeszytu. Nie jest to jednak wyłącznie blok wspomnieniowy. Jego znaczenie wydaje się szersze, ponieważ dobrze pokazuje, czym *Czasopismo Prawno-Historyczne* może być dzisiaj: miejscem spotkania historii prawa, historii instytucji, refleksji ustrojowej, filozofii prawa i badań nad kulturą prawną. W tym sensie tytuł pisma zobowiązuje do szero-

kiego rozumienia jego profilu. Nie chodzi jedynie o wąsko rozumianą historię prawa, lecz o badanie prawa w czasie – jego instytucji, doktryn, praktyk, języka, pamięci oraz miejsca w przemianach społecznych i politycznych. Bieżący numer dobrze oddaje tę różnorodność. Obok klasycznych rozpraw historycznoprawnych znalazły się w nim teksty dotyczące m.in. zasad procesowych w *Formula processus iudicarii*, organizacji adwokatury w Bułgarii, ewolucji detencji psychiatrycznej, relacji ucznia i mistrzów w środowisku lwowskim, sporów o odpowiedzialność oficera za pojedynki w Drugiej Rzeczypospolitej, praktyki rozwodowej w czasie okupacji, a także procesu prawników w Norymberdze. Całość dopełniają prace drobne i materiały, recenzje oraz kronika życia naukowego. Taki układ numeru pokazuje, że historia prawa nie jest obszarem zamkniętym, lecz polem, na którym przecinają się różne metody, pytania i perspektywy badawcze.

Przejmując redakcję, chciałbym podkreślić, że *Czasopismo Prawno-Historyczne* pozostanie miejscem publikacji badań opartych na rzetelnym warsztacie źródłowym, metodologicznym i interpretacyjnym. Ten fundament nie powinien ulec zmianie. Zmieniać się będzie natomiast sposób, w jaki pismo odpowiada na wyzwania związane z międzynarodowym obiegiem nauki, widocznością publikacji oraz budowaniem szerszego środowiska autorów i czytelników. Najważniejsze zmiany będą wprowadzane stopniowo, a wyraźniej staną się widoczne od zeszytów publikowanych od 2027 r. Jednym z kierunków rozwoju będzie szersze otwarcie czasopisma na publikacje w języku angielskim. Nie oznacza to odejścia od dotychczasowej tradycji ani rezygnacji z języka polskiego. Chodzi raczej o to, aby badania prowadzone w obszarze prawa i historii mogły być mocniej obecne w obiegu międzynarodowym. Chcielibyśmy, aby *Czasopismo Prawno-Historyczne* było miejscem dialogu nie tylko dla polskich badaczy, lecz także dla autorów zagranicznych zainteresowanych historią prawa w Europie Środkowo-Wschodniej, porównawczą historią instytucji, dziejami myśli prawniczej i szerzej rozumianą kulturą prawną. Drugim elementem planowanych zmian będzie nadawanie poszczególnym zeszytom bardziej spójnego charakteru tematycznego. Kolejne numery będą w większym stopniu organizowane wokół określonych problemów badawczych, zapowiadanych wcześniej w formie zaproszeń do składania tekstów. Taki model powinien sprzyjać lepszej integracji artykułów w obrębie danego tomu, a także tworzyć bardziej wyraźne ramy dyskusji naukowej. *Call for papers* ma być nie tylko narzędziem organizacyjnym, lecz także sposobem inicjowania debat istotnych dla współczesnych badań nad prawem i historią. Zmianie ulegnie też wewnętrzny układ czasopisma. Planujemy wprowadzenie nowych rubryk, które pozwolą lepiej uporządkować różne typy wypowiedzi naukowej. Obok artykułów naukowych chcielibyśmy wzmocnić miejsce tekstów przeglądowych, recenzji, sprawozdań z ważnych wydarzeń naukowych. Celem tych zmian jest ożywienie czasopisma i otwarcie go na formy wypowiedzi, które mogą sprzyjać bardziej dynamicznej wymianie myśli.

Wszystkie te działania będą prowadzone stopniowo i z poszanowaniem dorobku pisma. Zmiana nie ma oznaczać zerwania z tradycją, lecz jej rozwinięcie. *Czasopismo Prawno-Historyczne* pozostaje pismem mocno zakorzenionym w polskiej nauce, ale powinno w większym stopniu uczestniczyć w międzynarodowej debacie nad prawem, historią, instytucjami i kulturą prawną. To zadanie nie zależy wyłącznie od redakcji. Wymaga współpracy rady naukowej, recenzentów, autorów i czytelników. Mam nadzieję, że nadchodzące lata będą czasem dalszego umacniania pozycji *Czasopisma Prawno-Historycznego* jako ważnego forum badań prawnych i historycznych. Zapraszam Państwa do współtworzenia tego procesu: przez nadsyłanie tekstów, udział w numerach tematycznych, proponowanie nowych pól dyskusji oraz krytyczne, życzliwe wspieranie kierunku zmian.

I regard taking up the position of editor-in-chief of *Czasopismo Prawno-Historyczne* [*Legal History Journal*] as both an honour and a serious responsibility. A journal with such a long tradition and such a firmly established position within the scholarly community requires particular care. It is necessary to protect what has been the source of its strength over the years, while at the same time not losing sight of the changes taking place in contemporary scholarly communication.

At the outset, I would like to express my sincere thanks to the outgoing editor-in-chief, Professor Maksymilian Stanulewicz, for his many years of work on behalf of *Czasopismo Prawno-Historyczne*. His care for the journal's scholarly, organisational and publishing quality, as well as his concern to maintain high publication standards, constitute a legacy on which the new editorial team will continue to draw. I also extend my gratitude to the editorial secretary, Dr Piotr Alexandrowicz. His work, often less visible to readers, was of fundamental importance to the smooth functioning of the journal. The sense of responsibility, experience, and commitment shown by Professor Stanulewicz and Dr Alexandrowicz remain an important point of reference for the journal's further development.

A special place in the current issue is occupied by the contributions published as part of the symposium dedicated to the memory of Professor Małgorzata Materniak-Pawłowska – the unforgettable editor-in-chief of *Czasopismo Prawno-Historyczne*, a figure indelibly associated with its history, its scholarly standing, and its community of authors. The articles by Maria Zmierczak, on judges and law in the debates of nineteenth- and twentieth-century legal theorists and philosophers of law; by Przemysław Krzywoszyński, on the image of judges in history and culture in the light of operatic works of the late eighteenth and nineteenth centuries; and by Piotr Fiedorczyk, on the establishment of courts of appeal in 1990, with reference to the Court of Appeal

in Białystok, form a clearly distinct thematic section of the current issue. This is not, however, merely a commemorative section. Its significance seems broader, for it gives a clear sense of what *Czasopismo Prawno-Historyczne* can be today: a meeting place for legal history, the history of institutions, reflection on constitutional and systemic questions, the philosophy of law, and research into legal culture. In this sense, the title of the journal calls for a broad understanding of its profile. This is not merely a matter of legal history understood in a narrow sense, but of the study of law over time: its institutions, doctrines, practices, language, memory, and place in social and political transformations. The current issue captures this diversity well. Alongside traditional legal-historical studies, it includes texts on procedural principles in the *Formula processus iudicarii*, the organisation of the bar in Bulgaria, the evolution of psychiatric detention, the relationship between disciple and masters in the Lwów milieu, disputes over an officer's liability for a duel in the Second Polish Republic, divorce practice under German occupation, and the Nuremberg Justice Case. The issue is rounded out by miscellanea, reviews, and a chronicle of academic life. This arrangement shows that legal history is not a self-contained domain, but a field in which diverse research methods, questions, and perspectives intersect.

In assuming editorial responsibility for the journal, I would like to emphasise that *Czasopismo Prawno-Historyczne* will remain a venue for research grounded in rigorous source-based, methodological, and interpretative work. This foundation should not change. What will change, however, is the way in which the journal responds to the challenges of the international circulation of scholarship, the visibility of published work, and the cultivation of a wider community of authors and readers. The most important changes will be introduced gradually and will become more clearly visible in issues published from 2027 onwards. One direction of development will be to open the journal more widely to publications in English. This does not mean abandoning the existing tradition or moving away from the Polish language. Rather, the aim is for research conducted in the field of law and history to have a stronger presence in international scholarly circulation. We would like *Czasopismo Prawno-Historyczne* to be a place of dialogue not only for Polish scholars, but also for international authors interested in the legal history of Central and Eastern Europe, the comparative history of institutions, the history of legal thought, and legal culture more broadly understood. A second element of the planned changes will be to give individual issues a more coherent thematic character. Future issues will be organised to a greater extent around specific research problems, announced in advance through calls for papers. Such a model should foster better integration of the articles within a given volume, as well as create clearer frameworks for scholarly discussion. Calls for papers should be more than an organisational tool: they should also help initiate debates important for contemporary research on law and history. The journal's internal organisation will also change. We plan to introduce new sec-

tions that will allow the various types of scholarly contribution to be ordered more clearly. Alongside scholarly articles, we would like to strengthen the place of review articles, book reviews, and reports on important scholarly events. The aim of these changes is to enliven the journal and to open it to forms of scholarly writing that may foster a more dynamic exchange of ideas.

All these initiatives will be pursued gradually and with respect for the journal's legacy. Change is not intended to mean a break with tradition, but rather its further development. *Czasopismo Prawno-Historyczne* remains a journal firmly rooted in Polish scholarship, but it should play an increasingly visible role in the international debate on law, history, institutions, and legal culture. This task does not depend on the editorial team alone. It requires the cooperation of the Advisory Board, reviewers, authors, and readers. I hope that the coming years will be a period in which the position of *Czasopismo Prawno-Historyczne* as an important forum for legal and historical research is further strengthened. I invite you to help shape this process: by submitting articles, taking part in thematic issues, proposing new areas of debate, and offering critical yet sympathetic support for the direction of these changes.

Wojciech Szafrąński